

I.GAIA KONTZEPTU OROKORRAK

Mª Dolores Encinas Malagón (loli.encinas@ehu.es)

Zuriñe Gómez de Balugera López de Alda (z.gomezdebalugera@ehu.es)

María Arritokieta Ortuzar Iragarri (arritxu.ortuzar@ehu.es)

Roberto Peche González (roberto.peche@ehu.es)

Open Course Ware 2013

1. GAIA KONTZEPTU OROKORRAK

I. Ingurumena eta Garapen Jasangarria

I.1. Ingurumenaren Definizioa

I.2. Aurrekari historikoak eta Garapen Jasangarria

II. Ingurumen Kontzeptuak

III. Ingurumen Kudeaketa edo Ekokudeaketa

III.1. Definizioa

III.2. Ingurumen kudeaketarako sistemak

III.3. Ingurumen kudeaketarako sistema baten tresnak

IV. Ingurumen Inpaktuaren Ebaluazioa

IV.1 Definizioa

IV.2. IIE motak

IV.3. Ingurumen Inpaktuaren Ebaluazioarekin erlazionatutako kontzeptuak

INGURUMENA

- Pertsona, animalia edo gauza bat bizi edota mugitzen ingurua.
- Izaki bizidunak inguratzen dituen zirkunstantzia fisiko, kultural, ekonomiko eta sozialak.

Ingurumena	Baliabide naturalen iturri	Berriztagarriak	Berriztapen tasa	Inputak (baliabideen atarramendua)	Ekintza
		Berriztaezinak	Kontsumigarriak	Kontsumo erritmoak	
	Kontsumiezinak		Erabilera intentsitatea		
	Jardueren euskarri	Inguruaren ahalmena	Abegi ahalmena	Espazioen eraldaketa	
	Isurien hartzaile	Airea	Dispertsio atmosferikorako ahalmena	Outputak (isurien igorpena)	
		Ura	Autoarazketa ahalmena		
		Lurzorua	Iragazpen ahalmena		

AURREKARI HISTORIKOAK (I)

- XIV. mendea
- Napoleonek onartutako jarduera gogaigarrien araudia
- 1812. ko Konstituziotik deribatutako araudia
- EEBB-tan XX. Mendean, 60 ko hamarkadan (1969/12/31) National Environmental Policy Act (NEPA) deitutako legea
- Erromako Kluba (1970): “hazkuntza limiteak”
- 1972. ko Estokolmeko Konferentzia: 26 printzipio ezarri ziren
  - Baliabide naturalak babestu behar dira
  - baliabide berriztezinak ez dira agortu behar
  - Sustantzi toxiko eta bero igorpena neutralizagarria izan behar du eta ezin ditu kalte berreskuraezinak eragin.
  - Ingurumenaren babesa eta kontserbaziorako baliabideak bideratu.
  - Ikerketa zientifikoa
  - Ingurugiroan heziketa faboratu
- 1988 aurrera EBn eta ondorioz Espainian, ingurumen kudeaketa tresna bezala, IIE-ren erabilera ofizialki nahitaezkoa da
- Rioko 1992. ko Konferentzia. Ingurumen arazoak ikusteko modu berria. Globaltasun ideia.

AURREKARI HISTORIKOAK(II)

GARAPEN JASANGARRIaren idea agertzen da:

- Bere berrizketa tasa azpitik partzialki berriztagarri diren baliabide naturalen erabilera
- Ingurumenak jasan dezakeen erritmo batean baliabide berriztezin erabilera
- Baliabide berriztagarri eta kontsumiezinen erabilera intentsitatearen kontrola
- Jardueren garapena abegi ahalmen handia duten lurralde eta ekosistemetan
- Jarduerak ingurumen bektoreen asimilazio tasak errespetatuz programatu
- Rio 92 oinarrizko dokumentuak:
  - Río-ko adierazpena
  - Programa 21 edo Agenda 21
  - Klima aldaketari buruzko hitzarmena (Kyoto-ko protokoloa)
  - Biodibertsitateari buruzko hitzarmena
  - Basamortutzeari buruzko hitzarmena
  - Basoen gaineko printzipioei buruzko hitzarmena
- Río +5 (1997 , Nueva York)
- Río +10 (2002 , Johannesburgo)
- Río +15 (2007) ,Yakarta (Indonesia)
- Río +20 (2012) , Río de Janeiro (Brasil)
  - Helburutzat jasangarritasuna eta pobreziarekin bukatzea duen ekonomi ekologikoagoa
  - Garapen jasangarrirako marko instituzional baten sormena

Ingurugiro politikaren planteamendu berria:

- Zuzendu beharrean Ondorioak aurrikusi
- Elkarbanatutako ardura
- Zigortu beharrean, sustatu

INGURUMEN KONTZEPTUAK

EKOLOGIA: Bere habitat eta ohiturei dagokionez, animalia eta landareen ikerketa

EREMU FISIKO EDO EREMU NATURALA: Gaur egun topatzen dugun moduan eremu naturaleko elementu eta prozedurek osatzen duten sistema eta populazioarekin bere erlazioak

EREMU SOZIO-EKONOMIKOA: Orokorrean izaki komunitateen edo populazio jakin batean egitura eta baldintza sozial, historiko, kultural eta orokorrean ekonomikoek eratutako sistema..

INGURUMEN FAKTOREAK: Gure Planetan bizitza garatzen deneko ingurumenaren zenbait osagarri. EB-aren arabera osagarri hauek honako hauek dira:

Gizakia, landaretza eta animaliak

Lurzorua, ura, airea, klima eta paisaia

Aurrekoen arteko interakzioak

Ondasun materialak eta ondare kulturala

1. Subsistema fisiko-naturala	1.1. Eremu bizigabea	1.1.1. Airea	1.1.1. CO maila
			1.1.2. NOx maila
			1.1.3. SOx maila
			1.1.4. HC maila
			1.1.5. Eguneko soinu konforta
			1.1.6. Gabeko soinu konforta
			1.1.7. Itsas spray-a
			1.1.8. Airearen kalitate igargarria
			1.1.9. Hautsa, keak eta partikulak suspentsioan
			1.1.10. Usainak

INGURUMEN KONTZEPTUAK

INGURUMEN BALIABIDEA: Gizakiak esplotazio edo satisfazio moduan eskuragarri duen ingurumen faktorearen zatia eta bai kantitatean edo kalitatean eta eskuragarritasun denboran aldatu daitekeena.

PROIEKTUA: Edozein plan edota programa burutu, instalazioak edo bestelako obrak eraiki edota ingurumenean edota paisaian bestelako ekintzak egiteari buruzko kokapena eta aurrera eramatea definitzen edo baldintzatzen duen edozein dokumentu tekniko da. Aipatutako ekintzen artean berriztagarri eta berriztezin diren baliabide naturalen esplotazioa eta lurralde antolamenduarekin erlazionatutakoak ere badaude.

INGURUA: Proiektuaren ekintzen efektuak gauzatzen direneko Ingurumenaren arloa (faktoreak) eta proiektuarekin erlazionatzen den inguruaren zatia da, elkarrekiko efektuak sortzen direlarik.

INGURUMEN KUDEAKETA EDO EKOKUDEAKETA

INGURUMEN KUDEAKETA: Koordinatutako diziplina anitzeko informazioan eta hiritarren parte-hartzean oinarrituz, ingurumenaren kontserbazio, defentsa eta babes eta hobekuntzarekin erlazionatutako erabakiak hartzeko prozeduran arrazionaltasun maximoa lortzea helburutzat duten ekintza multzoa .

Ingurumen kudeaketak izango du:

- Planifikazio etapa
- Instrumentazio etapa
- Sistemari jarraipena eta kontrolaren etapa

INGURUMENA KUDEAKETZEKO SISTEMAK

IKS: Enpresa batek ingurumenarekiko joera jakin bat izan eta mantendu dezala helburutzat duen lan metodoa.

Oinarriak:

- Legeria eta enpresaren ingurumen politika betetzea.
- Ingurumenaren kudeaketa unitatea.
- Prozedura operatiboak landu .
- **Ingurumen inpaktuaren ebaluaketa.**
- Baliabideen aurrezpena.
- Prebentzioa zuzenketa baino hobe.
- Sorreran hondakinen minimizazioa.
- Ingurumen-ikuskaritzaren bitartez, zainketa, kontrola eta ingurumen inpaktuen erregistroa.
- Barne eta kanpo heziketa eta informazioa.

Helburuak:

- Egungo legeria betetzea.
- Enpresaren ingurumen politika eta politika horren helburuak betetzeko beharrezko prozedurak finkatu.
- Ingurumen inpaktuak identifikatu, interpretatu baloratu eta aurre hartu, enpresak inpaktu hauen ondorioz jasaten dituen arriskuak analizatuz.
- Diren arrisku maila eta ingurumen helburuen arabera baliabide eta kualifikatutako pertsonalarekin hornitu, hauek behar diren momentuan eta lekuan eskuragarri direla ziurtatuz.

INGURUMEN KUDEAKETARAKO SISTEMA BATEN TRESNAK

PREBENTIBOAK	EZ-ZUZENAK	Lehengo mailakioak	Araututako ingurumen heziketa
			Informazioa
			Sentsibilizazioa
			Eskolatik kanpoko heziketa
			Heziketa
		Bigarren mailakoak	Ikerketa (oinarrizkoa, aplikatua, esperimental)
	Innobazio teknologikoa		
	Legedia eta kontrola		
	ZUZENAK	Kalitatea	Normalizazioa
			Kalitate osoa
		Kudeaketa	Planifikazioa
			Diseinua
			Kartografia
			Inpaktuen prebentzioa eta kontrola
Ingurumen ebaluazio estrategikoa (IEE)			
Ingurumen inpaktuaren ebaluaketa (IIE)			
Ingurumen zaintzarako programa (IZP)			
Ekonomikoak	Autoerregulazioa		
	Erreminta ekonomikoak		
	Inbertsio etikoko programak		

INGURUMEN KUDEAKETARAKO SISTEMA BATEN TRESNAK

ZUZENTZAILEAK	EZBERDINTZAILEAK	Etiketa ezarpen ekologikoa	Etiketa		
			Logotipoa		
			Zigilua		
	INFORMATIBOAK		Banakako zertifikazioa		
			Txartel informatiboak		
			Liburuxkak		
			Informazioa ezagutaraztea		
	FEDE-EMAILEAK		Ekobalantzeak	Arriskuen abisua	
				Produktuei buruzko liburu eta argitalpenak	
			Ikuskaritzak	Bizi zikloaren azterketa (BZA)	
				Ingurumen kudeaketarako sistemaren ikuskaritza	
				Ingurumenaren ikuskaritzak	
			Egiartzapenak	Konplimenduzko ikuskaritzak	
				Ingurumen berrikusketak	
			BETEARAZLEAK	Tratamenduak	Ingurumen zaintzarako programa (IZP)
					Kontserbazioa
Hobekuntza					
Berreskurapena	Balioestea				
	Zaharberritzea				
Konpentsazioa	Birgaitzea				
	Ordezkapena				
		Kontraprestazioa			

INSTRUMENTOS DE UN SISTEMA DE GESTIÓN MEDIOAMBIENTAL

OSAGARRIAK	TEKNIKOAK	Zehatzak	Ingurumen inpaktuaren azterketa (IIA)
			Ingurumen inpaktuen baloraziorako teknika zehatzak
			Inpaktuen simulaziorako metodoak
		Analitikoak	Teknika analitikoak
		Orokorrak	Baloraziorako teknika orokorrak
			Aukeren ebaluaketarako teknikak
	Teknologikoak	Prozeduren teknikak	
		Inpaktuen zuzenketarako teknikak	
	Legalak	Europar Batasuneko araudia	
		Araudi espainola Erkidegoko araudia	
	SOZIALAK	Banakakoak	Elkarrizketa teknikak
			Lanerako dokumentuak: galdetegiak, txekeo zerrendak, txostenak...
		Taldekoak	Taldeko teknikak: bilerak, inkestak, lan-taldeak
			Lan taldeak: Disziplina anitzeko taldea, aditu taldea
	Ordenazio eta baloraziorako teknikak		
	Konbergentzia teknikak-Delphi metodoa		

INGURUMEN INPAKTUAREN EBALUAKETA (IIE)

Prozedura juridiko-administratiboa da, bere helburua proiektu edo ekintza bat egingo balitz sortaraziko lituzkeen inpaktuen identifikazioa, iragarpena eta interpretazioa eta berauen prebentzioa, zuzenketa eta balorazioa da. Azken finean Administrazio Publiko eskudunek proiektu edo ekintza hori onartu, aldatu edo errefusatu dezaten..

IIE-tzat jotako kontzeptuak

- Prozedura juridiko-administratiboa, kontzeptu zuzena da.
- Ingurumen Inpaktuaren Azterketa, izatez, hau IIE-ren zati bat besterik ez delarik.
- Ingurumen Inpaktuaren azterketan inpaktuen magnitudea estimatu edo ebaluatzen deneko zatia. Ez da zuzena.
- IIE-aren ondorioen ebaluazio edo balorazioa, hau azkeneko txostenaren muina da baino ez da IIE.

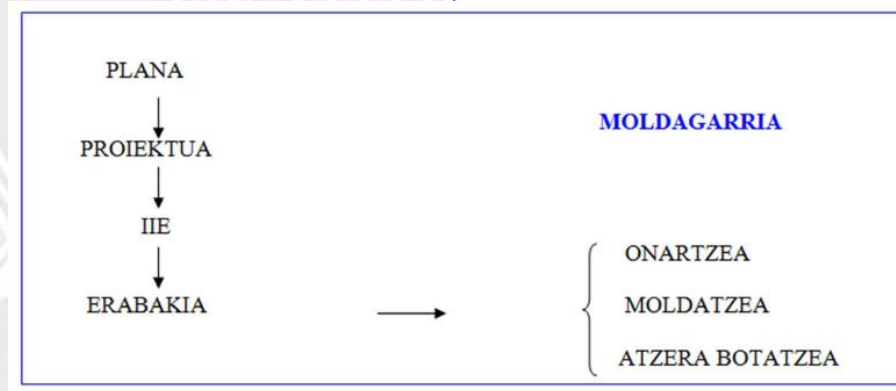
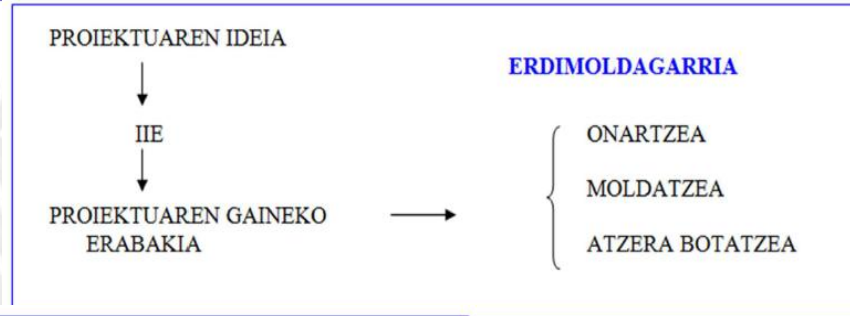
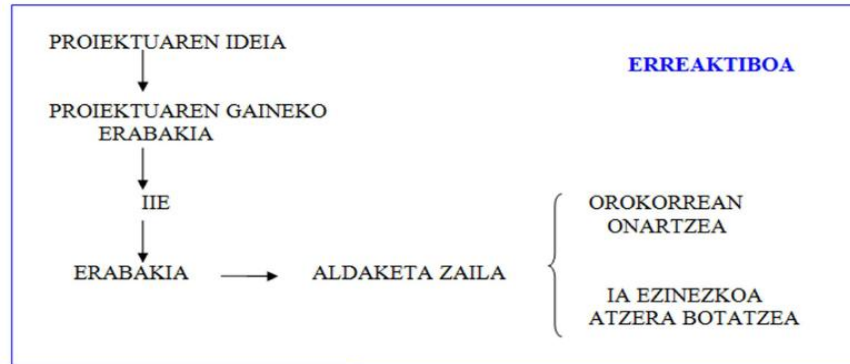
INGURUMEN INPAKTUAREN EBALUAKETA (IIE) HURRENGOAK KARAKTERISATZEKO ERABILTZEN DEN TRESNA DA :

- **Populazio eta azpiegituren hazkuntza eta hauek behar dituzten oinarriko zerbitzuen arteko sinkronizazio eza.**
- **Zerbitzu eta guneen eskaera**
- **Ingurumen naturalaren hondaketa progresiboa hurrengo arrazoiengatik :**
  1. **Baliabide naturalen kutsadura eta kudeaketa txarra**
  2. **Oreka biologikoaren apurketa**
  3. **Hiri eta industria jatorria duten hondakinen presentzia**
  4. **Ondare historiko-kulturalaren hondaketa eta kudeaketa txarra**

IIE-a egitea hurrengorako beharrezkoa da:

- **Hondaketa prozesua gelditzeko**
- **Arazo ekologikoak saihesteko**
- **Ingurumena eta bizi kalitatea hobetzeko**
- **Proiektua hobetzeko**
- **Irtenbide egokia defendatu eta justifikatzeko**
- **Hiritarren parte hartzea bideratzeko**
- **Esperientzia praktikoa handitzeko**
- **Indarrean dauden xedapenak betetzeko**
- **Kontzientziazio sozialaren hazkuntzagatik eskaera soziala handitu**

IIE MOTAK

PROIEKTUAREN ARABERAKO IIE MOTAK (I)

Ingurumen inpaktuaren txostena: Ingurumen inpaktu xumea daukatela suposatzen den proiektuentzat.

Aurriusgarri diren
proiektuaren efektuen
kontsiderazio ximpleak

Proiektuaren zenbait
kontsiderazio
baloragarri

Ingurumen inpaktuaren balorazio sinplifikatua: Ingurumen inpaktu ertaina daukatela suposatzen den proiektuentzat.

Inpaktuen magnitude eta intzidentziaren identifikazioa,
karakterizazioa eta balorazio kualitatiboa

PROIEKTUAREN ARABERAKO IIE MOTAK (II)

Ingurumen inpaktuaren aurre-ebaluazioa: Ingurumen inpaktu larria daukatela suposatzen den proiektuentzat. (Informazio eta neurri gutxi)

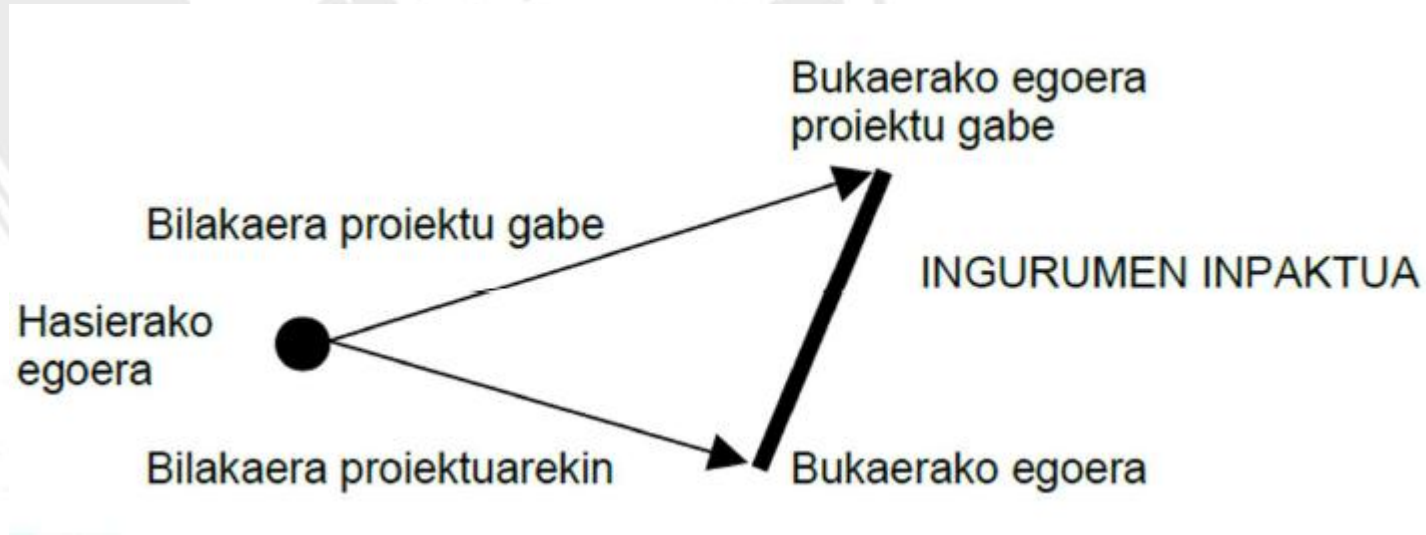
Identifikazioa, karakterizazioa, balorazio kualitatibo eta kuantitatiboa, neurri zuzentzaileen formulazioa eta Ingurumen Zaintza Programaren ezarpena

Ingurumen inpaktuaren ebaluazio xedatua: Ingurumenean eragin garrantzitsua duten proiektuak. (Informazio ugari eta kanpo-neurri asko, inkestak, etab.)

IIE-rekin ERLAZIONATUTAKO KONTZEPTUAK (I)

INGURUMEN INPAKTUA : Jarduera, proiektu edo obra batek giza osasuna eta ongizatean eta ingurunean eragiten duen aldaketa mesedegarri edo kaltegarria, jarduera, proiektu edo obra hori burutuko ez balitz legokeen egoerarekin konparatuta.

IIE-rekin ERLAZIONATUTAKO KONTZEPTUAK (II)

INGURUMEN INPAKTUAREN AZTERKETA (IIA): Disziplinarreko izaera duen azterketa teknikoa da. Proiektu baten exekuziotik sortarazi daitezkeen inpaktuak aurrerako proiektu horren gaineko erabakiak hartzeko prozeduraren atal baten moduan burutzen da.

INGURUMEN INPAKTUAREN BALORAZIOA: inpaktuak, unitate heterogeneotan neurtuak, ingurumen inpaktuzko unitate homogeneotara bihurtzean datza, proiektu bereko aukera ezberdinen edo proiektu ezberdinen arteko konparaketa ahalbidetzeko.

PARTE-HARTZE PUBLIKOA: Proiektuaren ingurumen ondorioei buruz afektatutako populazioa informatzeko eta bere iritzia eta alegazioak biltzeko tramitea.

INGURUMEN INPAKTUAREN DEKLARAZIOA EDO INGURUMEN INPAKTUAREN AZKEN TXOSTENA (IID): IIA eta parte-hartze publikotik lortutako alegazioak, objektzioak eta komunikazioak kontutan hartuz, ingurumenean eskuduna den organismoaren erabakia da. Bertan aurreikusten diren inpaktuen arabera, proiektatutako ekintza egitearen egokitasuna edo desegokitasuna determinatzen du eta, baieztako kasuan, Ingurumenari eta baliabide naturalei babes egokia emateko gauzatu behar diren baldintzak.

IIE-rekin ERLAZIONATUTAKO KONTZEPTUAK (III)

INGURUMEN INBENTARIOA: jarduera jakin bat burutu nahi denekok ingurumenaren deskripzio zehatza da.

- Ingurune fisiko-kimikoa
  - Ingurune biotikoa
  - Ingurune kulturala
  - Gizarte Ing. eta Ingurune ekonomikoa
- } Ingurune naturala
- } Giza-ingurunea

INGURUMEN ORGANOA: IIE egin behar duten proiektuak ebaluatzeko eskuduna den estatuko, autonomiako edo administrazio lokaleko organo eskuduna da. IID-a egin behar duen organoa da.

ORGANO SUSTANTIBOA: IIE egin behar duten proiektu bakoitzerako baimenak ematen dituen administrazio estatal, autonomiko edo lokaleko organo eskuduna da.